

BBABAC 5 – BACHELOROPPGAVE MED FORSKNINGSMETODE

Bacheloroppgave

«Foreldres opplevelser med barnevernet etter en omsorgsovertakelse»

Universitetet
i Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i barnevern

UIS mai 2022

Kandidatnummer: 5204

Antall ord: 11302

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema	4
1.2 Presentasjon av problemstilling	5
1.3 Begrepsavklaringer.....	5
1.3.1 Barnevernet.....	5
1.3.2 Omsorgsovertakelse.....	6
1.3.3 Oppfølging og samarbeid	6
1.4 Formål med oppgaven	6
2.0 Faglig kunnskap	7
2.1 Honneths anerkjennelsesteori.....	7
2.2 Sosialkonstruksjonisme.....	8
2.3 Diskurser, makt og posisjoner	9
2.4 Å handle umoralsk	10
3. Metode	13
3.1 Valg av metode	13
3.1.1 Styrker og svakheter ved en litteraturstudie	14
3.2 Datainnsamling.....	14
3.2.1 Inklusjons- og eksklusjonskriterier	15
3.2.2 Søkeprosessen	16
3.3 Analyse.....	18
3.4 Studiens troverdighet.....	19
4. Funn	21
4.1 Presentasjon av funn.....	21
4.2 Hovedtemaer ved hjelp av en tematisk analyse	22
4.3 Sammendrag av artiklene	22
5. Drøfting av funn	25
5.1 Foreldrenes opplevelse av avmakt i møte med barnevernet.....	25
5.1.1 Barnevernets makt	25
5.1.2 Følelsen av avmakt	26
5.1.3 Påtvungne posisjoner.....	26
5.2 Å bli sett på som en mislykket forelder.....	27
5.2.1 Å bli fratatt barna som en moralsk feil	28
5.2.2 Mislykket i lys av anerkjennelsesteori.....	29
5.3 Foreldrene forstår ikke hvorfor	30

5.3.1 Ulik forståelse av virkeligheten	30
5.3.2 «It might be that I don't want to understand»	31
5.3.3 Frykt for å spørre om en forklaring	33
5. Avslutning	34
6.1 Avsluttende refleksjoner og forslag til videre forskning	35
6. Litteraturliste	36

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Det å miste omsorgen for barnet sitt er en av de største krisene foreldre kan oppleve (Falch-Eriksen, 2016, s. 33). Det kan for mange foreldre oppleves traumatiserende og følelser som sorg og skam er ofte nærliggende for foreldre etter at barnevernet har overtatt omsorgen for barnet sitt (Ellingsen, 2007). Når en forelder mister omsorgen for sitt barn er det barnevernstjenesten som har oppfølgingsansvaret for foreldrene. Dette er nedfelt i barnevernloven § 4-16 og innebærer at barnevernet tar kontakt med foreldrene etter omsorgsovertakelsen for å tilby veiledning og oppfølging, samtidig som de tett skal følge opp barnet og foreldrenes utvikling i tiden etter overtakelsen (Barne- og likestillingsdepartementet, 2009, s. 15).

Oppfølging av foreldrene er ikke bare viktig for å ivareta foreldrene selv, men i omsorgsovertakelsessaker vil oppfølging av foreldre også være en viktig forutsetning for å ivareta barnets beste (Falch-Eriksen, 2016). Med utgangspunkt i at alle omsorgstiltak er midlertidige vil god oppfølging av foreldrene kunne bidra til å gjøre foreldrene i stand til å kunne ta vare på barna ved en eventuell tilbakeføring. I de tilfellene hvor dette ikke er mulig kan oppfølgingen bidra til at foreldrene klarer å møte barna sine på en bedre måte og dermed bedre kvaliteten på samværene. Når barna blir voksne vil de ha behov for støtte og sosialt nettverk. Dersom foreldrene har fått god foreldreveiledning og oppfølging fra barnevernet kan de bli en del av barnets nettverk og bli en viktig støttespiller for barnet senere i livet dersom barnet selv ønsker det. Når barna har blitt plassert bort fra foreldrene sine er barna ofte bekymret for hvordan foreldrene har det, det vil derfor være betydningsfullt for barnet å vite at foreldrene blir ivaretatt (Falch-Eriksen, 2016, s. 42-43).

Oppfølging av foreldre etter en omsorgsovertakelse ble et viktig tema for meg etter at foreldre med barn under barnevernets omsorg snakket rundt oppfølgingen og samarbeidet med barnevernet ved en forelesning på universitet. Det kom da frem at de som hadde fått god oppfølging fra barnevernet etter en omsorgsovertakelse opplevde at kvaliteten på samværene og kjærligheten de klarte å gi til sine egne barn ble bedre. De snakket om hvordan oppfølgingen fra barnevernet kunne ha både positiv og negativ innvirkning på livene deres. I de tilfellene hvor de opplevde oppfølgingen som god fortalte noen av dem at det gjorde at de fikk hjelp til

blant annet å bedre kvaliteten på samværene eller hjelp til deres egen psykiske helse slik at de kunne være gode foreldre til barna deres, selv om det nå var et foreldreskap på avstand. Ut fra foreldrenes erfaringer fortalte de at dette igjen fikk positive følger for barna deres. Barna ble i større grad møtt med foreldre som hadde en bedre psykisk helse og som kunne møte dem på en bedre måte enn tidligere. For meg ble sammenhengen mellom god oppfølging av foreldrene og hva som er til barnets beste to elementer som hører tett sammen.

1.2 Presentasjon av problemstilling

Oppfølging av foreldre etter en omsorgsovertakelse er viktig både for foreldrenes selvstendige hjelpebehov, men er også en viktig del av barnets egen oppfølging og til barnets beste. Selv om barnevernet har i oppgave å følge opp foreldrene etter en omsorgsovertakelse er ikke dette ensbetydende med at foreldrene opplever oppfølgingen som god. På bakgrunn av dette ønsker jeg å få frem foreldrenes egne opplevelser med oppfølgingen fra barnevernet etter en omsorgsovertakelse. Videre ønsker jeg å se på hvordan man kan forstå foreldrenes opplevelser på bakgrunn av selvvalgt teori jeg anser som relevant for å kunne gi en bredere forståelse av deres opplevelser. Problemstillingen min ble dermed følgende:

Etter omsorgsovertakelsen: Hvilke opplevelser har foreldre under oppfølgingen fra barnevernet og hvorfor får de disse opplevelsene?

Jeg vil i denne oppgaven fokusere på foreldrenes egne opplevelser av oppfølgingen fra det norske barnevernet etter en omsorgsovertakelse og hvorfor de får disse opplevelsene. Innledningsvis har jeg gått inn på hvorfor oppfølging fra barnevernet i slike saker er viktig, men i denne oppgaven vil jeg fokusere på hvordan foreldrene selv opplever denne oppfølgingen og hvordan vi kan forstå dem på bakgrunn av selvvalgt teori.

1.3 Begrepsavklaringer

1.3.1 Barnevernet

Barnevernets ansvar og oppgaver følger av barnevernloven (1992). Formålet med loven er å sikre at barn og unge får trygge og gode oppvekstvilkår og sikre nødvendig hjelp og omsorg til barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, jf. bvl. § 1-1. Barnevernet er organisert og delt mellom statlig og kommunalt nivå (Bufdir, 2018). Når det er

truffet et vedtak om tiltak er det den kommunale barnevernstjenesten som har ansvaret for å følge opp barnet og dets foreldre (NOU, 2012:5, s.140). Når jeg henviser til begrepet barnevernet er det i denne oppgaven rettet mot det kommunale barnevernet da det er de som har oppfølgingsansvaret for foreldrene.

1.3.2 Omsorgsovertakelse

Omsorgsovertakelse innebærer at barnet flytter fra foreldrene, og at barnevernet tar over ansvaret for oppveksten til barnet (Lindboe, 2012, s. 83). Når jeg henviser til begrepet omsorgsovertakelse, henviser jeg til vedtak om å overta omsorgen for et barn hvor vedtaket har blitt truffet på bakgrunn av vilkår som inngår i barnevernloven §4-12. I oppgaven benytter jeg også andre begreper for omsorgsovertakelse. Å miste omsorgen for barnet sitt, plassering og å bli fratatt omsorgen går også under min forståelse av begrepet omsorgsovertakelse i denne oppgaven.

1.3.3 Oppfølging og samarbeid

Med begrepet oppfølging refereres det til barnevernets lovfestede plikt til å følge opp foreldrene etter en omsorgsovertakelse, jf. bvl § 8-3. I forskningsartiklene brukes begrepet samarbeid for å beskrive samhandlingen mellom barnevernet og foreldrene. Fordi samarbeid i artiklene omhandler samarbeidet mellom barnevernet og foreldrene etter en omsorgsovertakelse, har jeg valgt å bruke begrepene oppfølging og samarbeid synonymt i besvarelsen.

1.4 Formål med oppgaven

Formålet med oppgaven er å gi kunnskap om foreldrenes opplevelser av oppfølgingen fra barnevernet etter en omsorgsovertakelse og kunnskap om hvorfor de får disse opplevelsene. Mer kunnskap om foreldrenes egne opplevelser kan gi en dypere innsikt i foreldrenes situasjon, og ved å forstå deres opplevelser kan det bidra til å gi kunnskap om hvordan vi kan møte foreldrene på en god måte.

2.0 Faglig kunnskap

2.1 Honneths anerkjennelsesteori

Ifølge Honnet (2008) er mennesker født med et iboende behov for anerkjennelse. For at mennesker skal ha en positiv identitetsutvikling hvor det utvikler selvtillit, selvrespekt og selvverd må de oppleve anerkjennelse (Honneth, 2008). Ifølge Honneth (2008, s. 140) er anerkjennelsens betydning for identiteten så sterk at krenkelser eller mangel på anerkjennelse kan føre til at hele identiteten bryter sammen. Honneth (2008) deler anerkjennelser inn i tre ulike anerkjennelsessfærer: Kjærlighet, rettigheter og sosial verdsettelse.

Den første sfæren, altså kjærlighet, refererer til den kjærligheten vi får i de primære relasjonene, blant annet mellom mor og barn. Kjærlighetsforholdet kan her forstås som den første gjensidige anerkjennelsen, hvor man bekrefter hverandre som behovsmennesker (Honneth, 2008, s. 104). Når den gjensidige anerkjennelsen finner sted fra man er barn, vil barnet utvikle trygghet og dermed også tillit til seg selv. Dette selvforholdet, med tillit til seg selv, gjør at barnet også utvikler en tillit til andre. Barnet har da utviklet selvtillit, altså den første dimensjonen for identitetsutvikling (Honneth, 2008, s. 113). På andre siden kan mangel på slik kjærlig anerkjennelse føre til kroppslig krenkelse, svekket tillit til andre mennesker og svekket selvtillit (Honneth, 2008). Konsekvensene av dette igjen, kan blant annet være utfordringer med å etablere vennskap og få utdanning eller arbeid (Falkum, Hytten & Olafsen, 2011).

En annen form for anerkjennelse er rettslig anerkjennelse og knytter seg til begrepet selvrespekt. Denne sfæren retter seg mot å bli anerkjent som et medlem av samfunnet med sosialt aksepterte roller med like rettigheter, noe som også forutsetter en felles erkjennelse av de sosiale normene i samfunnet. (Honneth, 2008, s. 118). Annerkjennelse i den rettslige sfæren handler om et behov for å bli behandlet på lik linje som andre medlemmer av samfunnet. Følelsen av likeverd anses å være en forutsetning for å utvikle selvrespekt, slik kjærlighetsrelasjonen er en forutsetning for å utvikle selvtillit (Honneth, 2008). Krenkelse i den rettslige sfæren innebærer nektelse av rettigheter for individer eller grupper som er gjeldene for alle andre i samfunnet. Personen eller gruppen blir da både rettslig og sosialt ekskludert (Honneth, 2008). Når man blir nektet sine rettigheter, regnes man ikke lenger som rettslig eller moralsk likeverdig med de andre i samfunnet, noe som fører til tap av sin moralske selvrespekt (Honneth, 2008).

Den tredje, og siste formen for anerkjennelse omtales som sosial verdsetting. Denne formen for anerkjennelse oppnår man når man blir verdsatt fra andre for sitt bidrag til samfunnet (Honneth, 2008, s. 130). En slik verdsettelse forutsetter et samfunn med felles verdigrunnlag hvor alle individene og gruppene blir verdsatt for sitt bidrag til samfunnet (Honneth, 2008, s. 132). Vi har sett at den rettslige anerkjennelsesformen innebærer å bli anerkjent som et individ på lik linje som de andre i samfunnet. Dette skiller seg fra den sosiale verdsettelsen hvor man også har behov for å bli ansett som verdifull for sine unike egenskaper, og også som en ressurs og et viktig bidrag til samfunnet (Honneth, 2008, kap. 5). Hvor stor verdi enkeltindividet eller en gruppe har for samfunnet regnes ut fra dets bidrag til å virkeliggjøre samfunnets mål (Honneth, 2008, s. 132). Krenkelse, eller fravær av sosial anerkjennelse, er når individet eller gruppen blir nedvurdert, altså fornærmet eller nedverdiget av samfunnet for øvrig (Honneth, 2008, s. 143). De blir dermed ikke anerkjent for sitt bidrag til samfunnet, og fratras mulighetene til å gi egne ferdigheter en sosial verdi (Honneth, 2008, s. 143). Konsekvensene av slik krenkelse kan føre til tap av verdsetting, altså å bli verdsatt for sine karakteristiske egenskaper og ferdigheter (Honneth, 2008, s. 143).

2.2 Sosialkonstruksjonisme

Sosialkonstruksjonisme er et perspektiv som kan bidra til å forstå hvordan mennesker handler ut fra ens egen forståelse av virkeligheten (Røkenes & Hanssen, 2012). Sosialkonstruksjonisme handler i hovedsak om at virkeligheten er subjektiv og sosialt konstruert gjennom samhandling med andre (Berger & Luckmann, 1966). Mennesker har sin egen virkelighet som er skapt gjennom egne opplevelser, følelser, ideer og erfaringer de har fått gjennom livet (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 58). Dette tilsammen danner vår forforståelse som igjen preger hvordan vi møter nye erfaringer (Røkenes & Hanssen). Det er først når vi forstår hvordan andre konstruerer sin virkelighet vi lettere kan forstå andre mennesker (Røkenes & Hanssen, 2012).

Ifølge Berger & Luckmann (1966) i Syrstad (2020) kan det være vanskelig å forstå et fellesskap og et samfunn man ikke selv er en del av. Normene og reglene er ulike fra samfunn til samfunn, og hvordan man snakker og forstår ting på er også forskjellig ut fra samfunnet eller fellesskapet (Syrstad, 2020, s.28). Å være en del av og forstå samfunnets normer og regler gjør det lettere å oppfatte samfunnet som meningsfullt. Når vår egen virkelighet strider med virkeligheten som

samfunnets normer er bygget på kan det være vanskelig å finne mening i normene og reglene som samfunnet har (Syrstad, 2020, s.28).

I sosialkonstruksjonistisk tenkning vil handlinger og tankemåter ikke komme innenfra, men skapes gjennom samfunnet vi tilhører og gjennom samhandling med andre (Bergmann & Luckmann, 1966). Dette påvirker våre verdier og tanker vi har om ulike temaer, som for eksempel innvandrere, utviklingshemmede og skilsmissebarn (Tjersland, Engen & Jansen, 2013, s. 67). Når forståelsen i de ulike fellesskapene er ulik, for eksempel mellom barnevernet og foreldrene, kan det oppstå det Syrstad (2020, s. 28) kaller en «kamp» mellom forståelser og virkelighetsoppfatninger.

2.3 Diskurser, makt og posisjoner

For å forstå hvordan foreldres opplevelser med oppfølgingen fra barnevernet etter en omsorgsovertakelse var, ble makt og posisjoner trukket ut som sentrale temaer i oppgaven. I Syrstad (2020) sin avhandling beskriver hun hvordan makt og posisjoner har betydning for hvordan foreldre ser på seg selv og hvordan de reagerer på situasjonen de står i. Foucault (1999) i Syrstad (2020) står bak et diskursbegrep som kan bidra til å forstå begrepet makt. Diskurser er sosialt konstruert og skapes gjennom fellesskap med andre. Diskurser er det vi som fellesskap har skapt som «sannheter» og legger derfor føringer for hva som er riktig og galt, og hva som regnes som normalt og ikke normalt (Syrstad, 2020). Syrstad (2020) trekker frem begrepet omsorgssvikt som eksempel på en slik ramme. På bakgrunn av Foucault sitt diskursbegrep vil omsorgssvikt være et sosialt konstruert begrep og forklarer hvordan samfunnet har skapt begrepet. Til tross for at omsorgssvikt trolig har funnet sted før begrepet ble konstruert, vil samfunnet sette rammer for hva det er (Syrstad, 2020).

For at diskurser skal representere sannhet og ha betydning i samfunnet må man være i en posisjon med makt (Syrstad, 2020). Syrstad (2020) viser til hvordan barnevernet har makt på grunn av at de representerer diskurser, normer og regler som er definert og akseptert av samfunnet. Barnevernet representerte det som av samfunnet ble ansett som riktig, mens foreldrene på den andre siden sto i strid med de diskursene som var fastsatt av samfunnet, noe som skaper forskjeller i maktforholdet (Syrstad, 2020).

Forskjeller i maktforholdet kan skape avmakt hos dem som rammes av makten (Helgesen 2017). Ifølge Helgesen (2017, s. 383) vil avmakt være motstykke til makt og er noe som oppstår når mennesker har sterke behov de ikke ser noen muligheter til å få kunne dekket. Avmakt kan oppstå i kriser som naturkatastrofer, ulykker og død, men følelsen av avmakt kan også oppstå i relasjonen mellom foreldre og barnevernet (Helgesen, 2017). En slik følelse av avmakt kan komme til uttrykk hos foreldrene gjennom blant annet umodne forsvarsstrategier, apati, passivitet og psykiske sammenbrudd (Helgesen, 2017, 383). Å miste omsorgen for barna sine etterlater foreldrene i en avmaktsposisjon fordi deres muligheter til å være forelder ikke innfris (Falch-Eriksen, 2007). Følelsen av avmakt blir også forsterket av den asymmetriske relasjonen med barnevernet, hvor foreldrene opplever at barnevernet har mye makt. Makten som barnevernet har utført i form av tvang ved å frata dem barna sine, fører foreldrene ut i en posisjon hvor de prøver å «kjempe mot systemet» (Falch-Eriksen, 2007).

Diskurser påvirker også menneskets muligheter til å innta ulike posisjoner (Syrstad, 2020). Man kan både bli tildelt og selv velge posisjoner. Hvilke posisjoner man inntar avhenger av den sosiale konteksten og hva en opplever som sosialt akseptert i samhandlingen (Tunestveit, Mæhle & Ulvik, 2021). Om en selv har valgt posisjon eller om en blir posisjonert av andre, kan påvirke egen identitetsdannelse (Syrstad, 2020). Syrstad (2020, s. 30) viser hvordan en frivillig posisjonering kan være en strategi for å fremme sin egen identitet, mens på den andre siden kan en påtvunget posisjonering kunne fremstå som fremmedgjørende. Posisjonering mellom foreldre og barnevernet skjer innenfor institusjonelt definerte maktrelasjoner (Tunestveit, et. al. 2021, s. 6). Denne ulikheten i maktbalansen påvirker og definerer hvilke posisjoner som er tilgjengelige både for foreldrene og for barnevernet. (Tunestveit, et. al. 2021). Påtvungne posisjoner er en form for maktutøvelse, og beskriver hvordan foreldre som har blitt fratatt omsorgen for barna sine kan oppleve å bli satt i en påtvungen posisjon hvor de blir sett på som «mislykkede foreldre» (Syrstad, 2020, s. 30).

2.4 Å handle umoralsk

Å handle moralsk uriktig kan få mennesker til å føle seg veldig dårlig fordi det er knyttet både til selvbilde vårt og hvordan vi blir oppfattet av andre (Gausel & Leach, 2011). En moralsk feil er handlinger som strider med samfunnets normer og verdier. Når man gjør en moralsk feil har skam blitt et viktig begrep for å beskrive hvordan en moralsk feil emosjonelt kan oppleves

(Gausel & Leach, 2011). Ifølge Store norske leksikon (2019) betegnes skam som en sterk ubehagelig følelse av å ha avslørt seg selv som et mislykket, udugelig eller umoralsk menneske.

Å bli fratatt omsorgen for et barn kan på mange måte kalles en moralsk feil. Dersom barnevernet har besluttet å frata foreldrene den daglige omsorgen for barna sine er det fordi det har foreligget forhold som kan være til skade for barnet (jf. bvl § 4-12). Foreldrene har dermed gjort noe som ifølge lovverket blir ansett som ulovlig. Dette kan da kalles et normbrudd, som igjen kan karakteriseres som en moralsk feil fordi det strider mot samfunnets normer og verdier. Tidligere forskning (Ellingsen, 2007) viser hvordan mødre som har opplevd å bli fratatt barna sine forteller hvordan de ser på seg selv som mislykket. De opplever at de strider mot de moralske normene om å være en god mor og ta vare på barna sine, noe som videre fører med seg skam (Ellingsen, 2007).

Ifølge Gausel & Leach (2011) kan en «moral failure» (min oversettelse: moralsk feil) føre til at man enten handler prososialt eller at en går i selvforsvar. Når man handler prososialt på bakgrunn av en moralsk feil er det fordi man retter den moralske feilen mot seg selv, noe som fører til skam. Denne skamfølelsen bidrar til at man ønsker å forbedre seg selv og sin relasjon til andre (Gausel & Leach, 2011). Skam kan dermed også ses på som en nyttig funksjon fordi det stopper atferd som kan skade oss selv og andre, slik at vi kan leve sammen i et fellesskap (Berg, 2012).

En moralsk feil kan også ifølge Gausel & Leach (2011) sin teori føre til selvforsvar. Å bli sett på som ærlig, pålitelig og rettferdig er viktig for det sosiale bildet andre har av deg. Derfor vil en moralsk feil true ens sosiale bånd og andres oppfattelse av deg. I frykt for dette vil denne teorien løfte frem hvordan mennesker som er opptatt av deres sosiale image, reagerer med fordømmelse av den moralske feilen. Denne fordømmelsen fører enten til en følelse av avisning eller mindreverdi, noe som gjør at man går i selvforsvar (Gausel & Leach, 2011). Ifølge Gausel & Leach, 2011, s. 469) kan selvforsvar utarte seg gjennom å rømme fra, skjule eller unngå den moralske feilen. Samtidig vil man prøve å unngå de som har blitt påvirket av det man har gjort, og de som eventuelt fordømmer den (Gausel & Leach, 2011).

Gausel & Leach (2011) sin teori får frem ulikhetene mellom hvordan mennesker kan handle ut fra en moralsk feil. Den viser hvordan noen mennesker frykter for det sosiale imaget og dermed

retter den moralske feilen ut mot andre, mer enn å se på det som et indre problem man selv står i posisjon til å endre, slik man gjør når den moralske feilen fører til prososial atferd (Gausel & Leach, 2011).

3. Metode

3.1 Valg av metode

Metode kan ses på som et verktøy for å kunne etterprøve eller komme frem til ny kunnskap. (Dalland, 2020, s. 53). Metoden vi velger legger føringer for hvordan vi bør gå frem for å besvare et spørsmål. Ofte er det flere metoder som kan belyse problemstillingen (Dalland, 2020, s. 197). Når man skal velge en metode fremfor en annen handler det i stor grad om å finne den metoden som besvarer spørsmålet eller belyser problemstillingen på best mulig måte (Dalland, 2020, s. 53). Dalland (2020, s. 56) beskriver metode som en vei mot målet. Dette innebærer at forskeren skal kunne reflektere rundt valget av metode, herunder kunne beskrive denne veien og reflektere rundt de valgene som er tatt.

I denne oppgaven har jeg valgt litteraturstudie som metode. Den foretrukne metoden man velger baseres på hvordan man kan belyse problemstillingen på best mulig måte (Dalland, 2020, s. 53). Ifølge Aveyard (2019, s. 12) er litteraturstudie en systematisk gjennomgang av litteraturen hvor man svarer på en problemstilling ved å søke, vurdere og analysere relevant litteratur for å kunne besvare spørsmålet. Det handler altså i stor grad om å systematisere måten man finner frem til svaret på en gitt problemstilling. Målet med en litteraturstudie er at man gjennom et grundig søk, analysering av relevant litteratur og se disse opp mot hverandre skal kunne komme frem til ny innsikt (Aveyard, 2019).

Grunnen til at jeg ønsket å utføre en litteraturstudie var fordi jeg tror det kan bidra til å belyse problemstillingen min på en god måte. Jeg ønsker å få et dypere innblikk i foreldrenes opplevelser av hvordan de opplever oppfølgingen de får fra barnevernet etter en omsorgsovertakelse. Ved å se på forskning som allerede er gjort på området og kunne se disse opp mot hverandre kan de gi et bredt syn på hvordan det oppleves for foreldrene. En kvalitativ eller kvantitativ metode kunne også besvart problemstillingen min, men det kunne gitt andre resultater og trolig belyst andre sider som jeg ikke får frem ved bruk av litteraturstudie. Hadde jeg benyttet meg av en kvalitativ metode, eksempelvis gjennom å intervju foreldre, kunne jeg fått frem opplevelsene til et fåtall av foreldre. Hadde jeg valgt en kvantitativ metode kunne jeg for eksempel fått statistikk på hvor mange foreldre som har dårlige eller gode opplevelser, og sammenlignet deres opplevelser opp mot andre faktorer som alder eller årsak til omsorgsovertakelsen. En kvantitativ metode kunne vært utfordrende for å svare på min

problemstilling da den retter seg mot foreldrenes opplevelser, noe som er vanskelig å kunne overføre i målbare enheter slik en kvantitativ metode tilsier.

3.1.1 Styrker og svakheter ved en litteraturstudie

Formålet med en litteraturstudie er at den skal gi en oversikt og kunne oppsummere all forskning som finnes innenfor et spesifikt fagfelt. Innenfor sosialfag blir det til stadighet publisert nye forskningsartikler noe som gjør det nærmest umulig å kunne holde seg oppdatert ved å lese all litteratur som blir publisert (Aveyard, 2019). Dersom man kun leser enkelte forskningsartikler kan det på andre siden gi et unyansert og misvisende bilde av fagfeltet fordi enkeltstudier innenfor samme fagfelt kan gi forskjellige resultater. Litteraturstudier er derfor viktig, fordi det er en gjennomgang av et fagfelt hvor all forskning er samlet (Aveyard, 2019).

3.2 Datainnsamling

Som nevnt tidligere er en litteraturstudie å gjennomgå forskning som finnes på et felt ved å søke, vurdere og analysere systematisk (Aveyard, 2019). Dette innebærer at man gjør en rekke overveielser og refleksjoner rundt arbeidet man gjør. For å finne frem til datagrunnlaget i litteraturstudien har jeg systematisk gått gjennom litteraturen som finnes for å kunne besvare problemstillingen min. For å finne frem til relevante artikler har jeg benyttet meg av en rekke inklusjons- og eksklusjonskriterier. Dette bidrar til å avgrense søket slik at man finner artikler som i større grad identifiserer det man leter etter og som er relevante for problemstillingen (Aveyard, 2019). Inklusjonskriteriene er illustrert nedenfor i tabell 1.

3.2.1 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

Tabell 1

Inklusjonskriterier	Eksklusjonskriterier
<ul style="list-style-type: none"> • Fagfelleverderte artikler • Norske eller engelsk språk • Publiseringskanal rangert som Nivå 1 eller høyere • Forskningen må gjelde det norske barnevernet • Foreldres opplevelser og erfaringer etter en omsorgsovertakelse. • Foreldre som har blitt fratatt omsorgen for barna sine av barnevernet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke fagfelleverdert • Artikler eldre enn 5 år • Artikler med som ikke har hovedfokus på foreldrenes opplevelser

Det ble spesifikt søkt etter artikler som er publisert i løpet av de siste 5 årene. Det kommer stadig ny forskning på fagområdet, samtidig som lovverket innenfor barnevernloven har endret seg mye i løpet av bare de siste 20 årene. Dette kan ha påvirkning for hvordan barnevernet jobber noe som igjen påvirker foreldrenes opplevelser med barnevernet. For at problemstillingen min skal kunne være relevant for tiden vi lever i nå, er det en nødvendighet å kun inkludere nyere artikler.

Artiklene jeg har funnet er alle fagfelleverderte. En fagfelleverdert artikkel er en artikkel som har gått gjennom en fagfellevurdering, hvor det kreves vitenskapelig standard og at artikkelen

skal presentere ny innsikt (Dalland, 2020, s. 145). Dette ble derfor et inklusjonskriterium, ikke bare fordi det var et krav, men også fordi det kan ses som en kvalitetssikring av en artikkel.

For å finne artikler som kunne besvare problemstillingen min søkte jeg spesifikt etter artikler som beskriver foreldrenes erfaringer med barnevernet. Dermed kunne jeg lettere luke ut artikler som ikke var relevante, da mange av artiklene omhandlet barnevernets eller barnets erfaringer. Det var også viktig å finne artikler som fokuserte på foreldrenes erfaringer etter en omsorgsovertakelse, og ikke erfaringer med barnevernet generelt.

Søkene ble gjort både på norsk og engelsk. Når det ble søkt på engelsk la jeg til søkeordet «Norwegian» eller «Norway» noe som avgrenset treffene og jeg sto da igjen med artikler hvor de fleste omhandlet det norske barnevernet, noe som var et av inklusjonskriteriene mine. Jeg avgrenset til norsk barnevern fordi jeg ønsket å finne ut hvilke erfaringer foreldre har med det norske barnevernet da lovverket kan variere fra land til land, noe som kan påvirke foreldrenes opplevelser.

3.2.2 Søkeprosessen

Søkene ble gjennomført mellom 24. januar 2022 og 18. februar 2022. Søkene ble utført i databasene Oria og Idunn hvor det ble søkt både på norsk og engelsk. På bakgrunn av inklusjons- og eksklusjonskriteriene ble det utført strategiske søk for å samle inn data. I begynnelsen av søkeprosessen ble det gjort flere søk på norsk i begge databasene hvor jeg benyttet meg av søkeord som kunne være relevante for problemstillingen min. Ordene jeg brukte var «foreldre», «oppfølging», «barnevernet», «erfaring», «opplevelse» og «omsorgsovertakelse». Til tross for at det kom opp mange funn var det ingen artikler i søkene mine som var relevante for oppgaven. Før jeg avgrenset oppgaven til å kun få opp artikler fra de siste 5 årene fant jeg flere relevante artikler. Dette ga meg innblikk i at det finnes noe forskning på området, bare ikke nyere forskning.

Videre i søkeprosessen valgte jeg å søke på engelsk for å finne nyere relevant forskning. Søkeord som «parents´experience», «child welfare services», «child protection services» og «child removal» ble brukt individuelt og i forskjellige kombinasjoner. Søkene mine ga mange funn til tross for at jeg hadde flere inklusjonskriterier. Jeg måtte da avgrense søkene enda mer for å luke ut artikler som ikke var relevante. Dette gjorde jeg ved å huke av for temaer som omhandlet «child protection» og «child welfare». Søket ble dermed avgrenset slik at det ble mulig å gå

strategisk gjennom treffene. Allerede ved gjennomgangen av overskriftene var det mange artikler som kunne utelukkes. Etter å ha lest gjennom alle overskriftene ble sammendragene til alle artiklene som hadde en relevans lest gjennom. Der fant jeg tydelig artikler som svarte på min problemstilling, og etter å ha lest gjennom artiklene i helhet, ble de valgt ut som forskningsfunn for min litteraturstudie. Søkene som gjorde at jeg kom frem til de artiklene jeg har valgt ut er illustrert i tabellen under og er utført i databasen «Oria».

Tabell 2

Søkeord:	Avgrensinger:	Antall treff:	Lest sammendrag:	Brukte artikler:
child protection service ELLER child welfare service OG parents experience OG child remov* OG Norway	- Artikler fra fagfelleverderte tidsskrifter - Siste 5 årene - Norske fagbibliotek - Child protection	44	4	2
child protection service ELLER child welfare service OG parents experience OG child remov* OG norway	- Artikler fra fagfelleverderte tidsskrifter - Siste 5 årene - Norske fagbibliotek - Child welfare	103	6	1

3.3 Analyse

I gjennomføringen av analysen lagde jeg først en oversiktstabell som inneholder navn på forfatter, årstall, tittel, formål og metode (se tabell 3). Inspirert fra tematisk analyse fant jeg hovedfunnene i artiklene (se tabell 4). Videre skrev jeg et sammendrag av alle artiklene slik at jeg lettere kunne få frem hovedfunnene og kunne sammenligne dem med hverandre. Artiklene ble deretter sett i sammenheng med problemstillingen slik at jeg kom frem til 3 temaer som gikk igjen i artiklene og som kan besvare problemstillingen min. Temaene jeg tar opp i oppgaven min er makt og avmakt, foreldres problemer med å forstå hvorfor de har blitt fratatt barna sine og å bli sett på som en mislykket forelder. Analysetabellene og sammendragene av artiklene er presentert i kapittel 4.

I analysen av artiklene har jeg benyttet meg av å lage en oversiktstabell inspirert av det Aveyard (2019) kaller for «data summary chart» (min oversettelse: oversiktstabell) og en tematisk analyse. En oversiktstabell gir mulighet til å få oversikt og kunne se artiklene opp mot hverandre på en oversiktlig og god måte (Aveyard). Ved å benytte seg av en slik tabell kan man sammenligne artiklene og tilnærmingen de har brukt på en oversiktlig måte samtidig som det gjør det enklere å sortere funnene og dermed kunne se dem i sammenheng med hverandre. (Aveyard, 2019).

Videre i analyseringen av artiklene har jeg blitt inspirert av metoden tematisk analyse for å finne frem til ulike hovedtemaer (tabell 4). Ifølge Aveyard (2019) handler en tematisk analyse om å identifisere sentrale temaer i artiklene på bakgrunn av de vurderingene du allerede har tatt. For å finne frem til sentrale temaer leste jeg flere ganger gjennom konklusjonsdelen til artiklene, og hovedfunnene i de artiklene som ikke inneholdt en konklusjonsdel (Aveyard, 2019). Jeg har valgt en tematisk analyse som fremgangsmåte fordi det er en metode for å finne de sentrale temaene i artiklene, og dermed kunne finne felles temaer og de viktigste funnene for å kunne besvare min problemstilling (Aveyard, 2019). I tabellen er det presentert flere temaer som de ulike artiklene tar opp. Ved å sammenligne artiklene i tabellen ble det tydelig hvilke temaer som gikk igjen, og som kunne bidra til å besvare min problemstilling.

3.4 Studiens troverdighet

Pålitelighet, også kalt relabilitet, er et viktig element for å kunne si noe om studiens troverdighet (Dalland, 2020, s. 58). Ifølge Dalland (2020, s. 58) vil pålitelighet være et viktig kriterium for kvaliteten i forskningen. Dette innebærer å forklare hvordan man har kommet frem til forskningsfunnene og hvilke feilkilder som eventuelt kan ha påvirket resultatet (Dalland, 2020, s. 58).

Bevissthet og åpenhet rundt datagrunnlaget har vært viktige elementer for studiens troverdighet. Ved å være åpen og beskrive datagrunnlaget og fremgangsmåten i metoden gir det mulighet for leseren å etterprøve søkene og gjøre egne vurderinger av kildene. Fremgangsmåte, kriterier og vurderinger er presentert i kapittel 3.2 om søkeprosessen. I oppgaven har jeg vært grundig i arbeidet med å finne forskningsartikler. Jeg har benyttet meg av en rekke inklusjons- og eksklusjonskriterier for å finne relevante artikler for å besvare min problemstilling. Ved valg av teori har kvaliteten på kildene vært viktige, blant annet ved å benytte meg av anerkjente teorier som kan bidra til å besvare problemstillingen.

Gjennom hele søkeprosessen har en systematisk gjennomføring vært viktig. Både fordi andre skal kunne gjennomføre den samme prosessen og komme frem til de samme svarene og fordi det reduserer den personlige påvirkningen som kan prege søkeprosessen og valget av forskningsfunn. Her har også inklusjons- og eksklusjonskriterier vært viktig for å systematisere utvelgelsen, fremfor at min forforståelse og egne tanker skal ha påvirkning for hvilke forskningsfunn som blir valgt.

Under søkeprosessen ble det tydelig at det fantes lite forskning på norsk som hadde relevans for oppgaven. Forskningen som fantes på området var eldre artikler, noe som kunne utelukkes fordi nyere forskning var et viktig kriterium for å øke studiens troverdighet. Etter å ha gjort flere engelske søk fant jeg ut at det fantes mer forskning som var skrevet på engelsk. Selv om de engelske søkene mine fant flere relevante artikler, var flere av artiklene skrevet med en annen hensikt enn å kun få frem foreldrenes opplevelser med barnevernet etter en omsorgsovertakelse. Den ene artikkelen jeg har valgt retter seg mot foreldrenes opplevelser med familievernkontoret, og hvordan de opplevde oppfølgingen fra dem i forhold til oppfølgingen fra barnevernet. Til tross for at foreldrenes opplevelser med barnevernet var et sentralt tema i artikkelen, var hensikten med artikkelen ikke i hovedsak å se på deres opplevelser med barnevernet, men forstå foreldrenes opplevelser i sammenheng med familievernkontoret. På

bakgrunn av at artikkelens hensikt ikke samsvarer helt med min hensikt i problemstillingen kan det påvirke studiens troverdighet. På en annen side samsvarte artikkelens funn i stor grad med funnene i de andre forskningsartiklene, noe som kan tyde på at artikkelen har relevans for min besvarelse.

Alle forskningsfunnene i denne litteraturstudien er på engelsk, og er lest og oversatt av meg, noe som kan føre til en annen oversettelse enn andre ville valgt og kan dermed ha påvirket innholdet i studien og derfor også studiens troverdighet.

4. Funn

I denne delen av oppgaven skal jeg trekke frem forskningsfunnene i artiklene jeg har valgt som er relevante for å besvare min problemstilling. Dette er beskrevet både ved hjelp av en oversiktstabell (tabell 3), en tabell som presenterer hovedfunnene og til slutt et sammendrag av hver artikkel.

4.1 Presentasjon av funn

Nedenfor i tabell 3 er forskningsfunnene presentert i en oversiktstabell. Tabellen inneholder navn og år, tittel, formål og metode.

Tabell 3

Navn og år	Tittel	Formål	Metode
Syrstad & Slettebø, 2020 (Artikkel 1)	To understand the incomprehensible: A qualitative study of parents' challenges after child removal and their experiences with support services	Belyse hvilke utfordringer mødre opplever etter en omsorgsovertakelse og hvordan de beskriver deres møter med barnevernet.	Kvalitativ metode: Kombinasjon av fokusgrupper og individuelle intervju av foreldre, terapeuter fra familievernkontoret og sakbehandlere fra barnevernet.
Otterlei & Engebretsen, 2021 (Artikkel 2)	Parents at war: A positioning analysis of how parents negotiate their loss after experiencing child removal by the state	Undersøker hvordan foreldre som har blitt fratatt omsorgen for barna sine opplever og mottar å bli posisjonert av barnevernet.	Kvalitativ metode: Intervju av 13 foreldre som har opplevd omsorgsovertakelse av barna sine.
Syrstad & Ness, 2021 (Artikkel 3)	«It is not just about doing or saying the right things»: Working systemically with parents whose	Utforske muligheten til en systemisk tilnærming til støtte for foreldre som har blitt fratatt omsorgen for barna sine.	Kvalitativ metode: Intervju av 6 foreldre som har opplevd omsorgsovertakelse av barna sine

	children are placed in public care		
--	------------------------------------	--	--

4.2 Hovedtemaer ved hjelp av en tematisk analyse

Nedenfor er hovedtemaene i artiklene presentert i en tabell som er inspirert av en tematisk analyse. Analysen gir oversikt over hvilke temaer artiklene tar for seg, som kan ha relevans for besvarelse av min problemstilling. Temaene som går igjen er maktforskjeller mellom foreldrene og barnevernet, å bli sett på som en mislykket forelder og foreldrenes manglende forståelse for hvorfor de har mistet omsorgen for barna sine.

Tabell 4

Hovedtema	Artikkelnummer
Maktforskjeller og avmakt i møte med barnevernet	1, 2, 3
Å bli sett på som mislykket forelder	1, 2, 3
Samarbeid med barnevernet som strategi	1, 3
Forstår ikke hvorfor de har blitt fratatt barna sine	1, 2, 3
Bedre møtt av familievernkantoret	1, 3

4.3 Sammendrag av artiklene

For å presentere artiklene har jeg valgt å skrive et kort sammendrag av de valgte artiklene. Sammendragene tar i hovedsak for seg de viktigste forskningsfunnene som er sentrale for å kunne besvare min problemstilling.

Artikkel 1: «To understand the incomprehensible: A qualitative study of parents' challenges after child removal and their experiences with support services.» av Ellen Syrstad og Tor Slettebø, publisert i *Child & Family Social Work*, Vol. 25(1) side 100-107.

Sammendrag: Denne artikkelen belyser utfordringene som foreldre møter etter å ha mistet omsorgen for barna sine og deres erfaringer med familierådgivning som støtte fra staten. Artikkelen består av en kvalitativ studie med 5 mødre og 1 far som har barn under barnevernets omsorg. Studien tar for seg blant annet hvordan barnevernets todelte rolle, hvor de på den ene siden er et kontrollorgan og på den andre siden tilbyr støtte, førte til utfordringer ovenfor foreldrene. Gjennom intervjuer kom det frem at foreldrene hadde utfordringer med å forstå hvorfor barna hadde blitt tatt fra dem. Foreldrene valgte å samarbeide, til tross for at dem ikke forsto hvorfor barna ble tatt fra dem. Følelsen av å være under konstant evaluering gjorde det vanskelig for foreldrene å spørre om en forklaring på hvorfor omsorgsovertakelsen fant sted. Dette førte til maktesløshet ovenfor barnevernet, noe som skapte utfordringer i samarbeidet mellom dem og foreldrene. Studien viser også hvordan foreldre opplevde å bli møtt av familievernkontoret med respekt og ikke bli sett på som en mislykket forelder slik de følte av barnevernet.

Artikkel 2: «Parents at war: A positioning analysis of how parents negotiate their loss after experiencing child removal by the state» av Marte Tønning Otterlei og Eivind Engebretsen, publisert i *Qualitative Social Work* 0(0) side 1-18.

Sammendrag: Gjennom intervjuer med foreldre som har mistet omsorgen for barna sine, får studien frem hvordan dem opplevde å bli posisjonert og møtt av barnevernet og deres tanker om hvordan de opplevde å bli møtt. Artikkelen går inn på et stort maktforhold mellom barnevernet og foreldre. Foreldre forteller om møter med det de kaller et kraftig system og et barnevern med mye makt. De opplever å stå i en ujevn maktsituasjon og en kamp som de er dømt til å tape. Studien viser at foreldre opplevde å bli sett på som mislykkede foreldre. De mente barnevernet så på dem som sviktede foreldre hvor dem selv var ufeilbarlige. Et skille mellom «vi» og «dem» ble tydelig. Studien finner at foreldre opplevde skyldfølelse, men hvorvidt de la skylden på seg selv varierte. Flere prøvde å undertrykke problemene, legge skylden på barnevernet, så på seg selv som

offeret eller ikke selv forsto hvorfor de hadde blitt fratatt barna sine. Analysen i artikkelen fant at det å bli sett på som mislykket forelder var sterkt knyttet til skam, noe som gjorde at de fordelte skylden over på andre.

Artikkel 3: «It's not just about doing or saying the right things»: Working systemically with parents whose children are placed in public care» av Ellen Syrstad og Ottar Ness, publisert i *Journal of Family Therapy* (43) side 458-468.

Sammendrag: Denne artikkelen er basert på intervju med seks foreldre som har opplevd å bli fratatt barna sine av barnevernet og som i etterkant har mottatt familierådgivning fra familievernkontoret. Funnene tyder på at foreldrene opplevde mindre dømmekraft fra familievernkontoret, enn de opplevde fra barnevernet. Studien viser også at foreldrene slet med å forstå hvorfor barna var blitt tatt fra dem. Foreldrene følte seg maktesløse ovenfor barnevernet, men til tross for dette valgte dem å samarbeide med barnevernet fordi dem opplevde at det gjorde at dem fikk se barna sine oftere og økte sjansene for at dem kunne få barna sine tilbake. Dette gjorde at de fulgte instruksjoner de selv ikke var enige i eller ikke selv forsto. Studien trekker også frem hvordan foreldre som ikke forstår hvorfor dem har blitt fratatt barna sine, bruker dette som strategi for å unngå å måtte se seg selv som en mislykket forelder. En av hovedfunnene i artikkelen var hvordan maktbalansen mellom barnevernet og foreldrene skapte utfordringer i samarbeidet etter omsorgsovertakelsen. Denne maktbalansen førte til at foreldrene havnet i en situasjon hvor de måtte velge om de skulle samarbeide eller kjempe imot barnevernet.

5. Drøfting av funn

I denne delen av oppgaven skal jeg i lys av selvvalgt teori diskutere og drøfte funnene for å belyse min problemstilling. Drøftingen i dette kapitlet tar i hovedsak for seg hovedtemaene i funnene som fremkom i den tematiske analysen.

5.1 Foreldrenes opplevelse av avmakt i møte med barnevernet

En av de største funnene var foreldrenes opplevelse av avmakt i møte med barnevernet. For å forstå deres opplevelser av avmakt skal jeg gå nærmere inn på makten til barnevernet, avmaktsfølelser og påtvungne posisjoner foreldre opplevde å stå i.

5.1.1 Barnevernets makt

Syrstad (2020) viser til hvordan barnevernet har en makt ved at de representerer diskurser som er definert og akseptert av samfunnet. Fordi foreldrene som har blitt fratatt omsorgen for barna sine strider imot de diskursene som er akseptert av samfunnet, vil det skape forskjeller i maktforholdet. I Otterlei & Engebretsen (2021) beskriver et av intervjuobjektene at de står i en ujevn posisjon hvor de står imot et kraftig og mektig system. Også i Syrstad & Slettebø (2019) og Syrstad & Ness (2021) kommer det frem hvordan foreldrene opplever det meningsløst å gå imot systemet fordi de opplever at barnevernet har for stor makt.

Foreldrenes beskrivelser av barnevernets makt, og hvordan de opplever det meningsløst å stå imot, kan gi et bilde av at makten som barnevernet i seg selv innehar kan gi en følelse av avmakt.

Alle artiklene kompliserer barnevernets todelte rolle, hvor barnevernet på den ene siden er et kontrollorgan og på andre siden er en hjelpeinstans, noe som vanskeliggjør samarbeidet mellom barnevernet og foreldrene. Både Syrstad & Slettebø (2019) og Syrstad & Ness (2020) beskriver hvordan barnevernets maktrolle får foreldrene til å samarbeide med barnevernet, til tross for at de ikke forstår eller er enig med barnevernet. Ifølge Otterlei & Engebretsen (2021) opplevde foreldre samarbeidet som bedre i de tilfellene hvor barnevernet brukte makten til å støtte foreldrene fremfor å kontrollere. På mange måter viser dette kontrasten mellom barnevernets todelte rolle. I de tilfellene hvor barnevernet bruker makt som støtte, opplever foreldrene et bedre samarbeid, men på den andre siden vil barnevernets maktrolle også kunne føre foreldrene i en situasjon hvor de tvinges til å samarbeide og som fører dem i en avmaktsposisjon. Måten barnevernet bruker makten vil dermed kunne tenkes å ha betydning

for om foreldrene opplever avmakt eller ikke. Videre kan det også tenkes på bakgrunn av at avmakt er et hovedtema i alle forskningsfunnene mine, så kan det gi et bilde på at barnevernet bruker makten til å kontrollere, fremfor å bruke makten til støtte.

5.1.2 Følelsen av avmakt

Gjennomgående i alle artiklene fremkommer foreldrenes følelse av avmakt. Flere av foreldrene beskriver hvordan barnevernets makt til å ta avgjørelser, sammen med følelsen av å stå imot et stort system, gjør at en føler seg maktesløs (Syrstad & Slettebø, 2019). I Syrstad & Slettebø (2019, s. 104) sier det ene intervjuobjektet: «Det er ikke noe poeng å gå imot systemet.» (min oversettelse). Videre i artikkelen kommer det frem at flere foreldre også opplever det nytteløst å gå imot systemet fordi de opplever å ikke bli hørt eller tatt på alvor (Syrstad & Slettebø, 2019). Et annet intervjuobjekt i Otterlei & Engebretsen (2021, s. 8) beskrev det slik: «Barnevernet er som en domstol ... De bare bestemmer, og det er det» (min oversettelse). På mange måter kan deres beskrivelser forstås som at barnevernet bestemmer uten at foreldrene opplever å kunne medbestemme eller bli hørt.

Vi har sett i Helgesen (2017) hvordan avmakt oppstår når mennesker har sterke behov de ikke får dekket. Når foreldrene blir fratatt omsorgen for barna sine blir de også fratatt muligheten til å være foreldre. Dette i seg selv kan gi en følelse av avmakt (Falch-Eriksen, 2007). Når de i etterkant av omsorgsovertakelsen også opplever det nytteløst å stå imot barnevernet og ikke opplever å bli møtt, kan det tenkes å forsterke deres opplevelse av avmakt i møte med barnevernet.

5.1.3 Påtvungne posisjoner

I lys av tidligere drøfting om makt har vi sett hvordan barnevernets makt påvirker opplevelsene foreldrene har av oppfølgingen. Denne makten ser også ut til å påvirke hvilke posisjoner foreldrene kan ta. Tunestveit (et. al., 2021) påpeker at hvilke posisjoner man inntar avhenger av den sosiale konteksten og hvilke posisjoner som er sosialt akseptert å innta. Makten barnevernet innehar er også med å påvirke hvilke posisjoner som er tilgjengelige for foreldrene. Felles for alle forskningsfunnene er at foreldre opplever å bli posisjonert som en mislykket forelder. Foreldrene opplever dermed å havne i det Syrstad (2020) kaller påtvungne posisjoner. Otterlei & Engebretsen (2021) fant at flere foreldre ikke bare opplevde å bli posisjonert som mislykkede foreldre, men at barnevernet posisjonerte seg selv som motsatt av

mislykket - som ufeilbarlig. En naturlig måte å tolke dette på er at barnevernets makt dermed bidrar til å forsterke deres følelse av å bli posisjonert som mislykkede og at denne posisjoneringen også forsterker avmakten foreldrene opplever.

Som nevnt tidligere har barnevernet en todelt rolle. Barnevernet som kontrollorgan representerer et mandat som skal beskytte barn mot faktorer som kan være til skade for deres helse og utvikling. Dette gjør at barnevernet ofte fokuserer på risikofaktorer som kan påvirke barna (Syrstad & Slettebø, 2020). Artikkelen til Otterlei & Engeretsen (2021) beskriver hvordan barnevernets risikofokus gjør at foreldre opplever å bli posisjonert som en risikofaktor i barnas liv. Dette etterlater dem med en følelse av å være en mislykket forelder.

Funnene i Otterlei & Engebretsen (2021) viser også at foreldrene opplevde å bli satt i en posisjon hvor de må kjempe mot et kraftig system. En av foreldrene beskrev det slik:

We have to defend ourselves from CWS – attack, defend, attach, defend. Er have not spoken normally with any people in this system... There has been a war between us, which we are doomed to lose. They have one thousand billion up their sleeve, and we have no billion (Otterlei & Engebretsen, 2021, s. 8).

Her beskriver intervjuobjektet en ujevn maktsituasjon, hvor han opplever å stå imot et mektig system. I likhet med denne forelderen opplevde flere å bli posisjonert i det de kalte en krigslignende situasjon. Ifølge Falch-Eriksen (2007) kan opplevelsen av å bli posisjonert i en situasjon hvor de må kjempe mot barnevernet forklares som en årsak til avmakten som foreldrene føler etter å ha blitt fratatt omsorgen for barna sine. Makten fra barnevernet, og opplevelsen av å stå imot et mektig system er en måte å forstå hvorfor følelsen av avmakt blant foreldrene er så gjennomgående i alle forskningsfunnene. Ser vi på avmakten i lys av posisjoneringsteori, kan vi her se at påtvungne posisjoner også kan være en faktor som skaper en følelse av avmakt.

5.2 Å bli sett på som en mislykket forelder

Gjennom posisjoneringsteori har vi sett hvordan foreldre opplever å bli posisjonert som mislykkede foreldre. Dette har bidratt i forståelsen av avmakten foreldrene opplever. Videre i oppgaven skal jeg nå gå inn på foreldres opplevelse av å bli sett på som mislykket. For å forstå foreldrenes opplevelser av å bli sett på som mislykket skal jeg trekke frem Nicolay & Leach (2011) sin teori om moralsk feil. Videre skal jeg trekke frem Honneths anerkjennelsesteori og drøfte hvordan mangel på anerkjennelse kan bidra til å forstå hvorfor foreldrene føler seg posisjonert som mislykket. Å bli posisjonert som en mislykket forelder kan både ha betydning

for hvordan foreldrene ser på seg selv og også hvordan foreldrene reagerer ut fra situasjonen de står i (Syrstad, 2020).

5.2.1 Å bli fratatt barna som en moralsk feil

Å bli fratatt barna av barnevernstjenesten kan på mange måter regnes som en moralsk feil fordi det bryter med normene vi har i samfunnet. Følger vi teorien til Nicolay & Leach (2011) kan det å handle umoralsk enten lede til prososial atferd eller til selvforsvar. Alle forskningsfunnene mine finner at foreldre i hovedsak gikk i selvforsvar i møte med barnevernet etter omsorgsovertakelsen.

I artikkelen til Otterlei & Engebretsen (2021) velger flere foreldre å fordele skylden over på barnevernet etter omsorgsovertakelsen og beskriver barnevernet som et umenneskelig og bedragers system. Et intervjuobjekt beskrev det slik: « ... we are people, not crocodiles and snakes» (Otterlei & Engebretsen, 2021, s. 9). På en side kan foreldrenes opplevelse forstås bokstavelig ved at barnevernet dehumaniserer og behandler foreldrene som dyr etter en omsorgsovertakelse. En annen forklaringsmodell kan være at dette kan ses på som selvforsvar. I Otterlei & Engebretsen (2021) kommer det frem at foreldrene ikke opplevde å bli dehumanisert før etter omsorgsovertakelsen, og at flere av foreldrene hadde hatt gode relasjoner med barnevernet flere år i forkant av plasseringen. Sett i lys av Nicolay & Leach (2011) kan foreldrenes frykt for å bli sett på som mislykket, og deres opplevelse av å bli dehumanisert, være en forklaringsmodell på hvorfor dem opplever det slik. Foreldrenes skyldfordeling kan derfor ses som selvforsvar for å unngå å se på seg selv som mislykket.

Basert på Nicolay & Leach (2011) sin teori, er frykten for å bli dømt av andre en måte å forstå hvorfor foreldre går i selvforsvar i møte med barnevernet etter en omsorgsovertakelse. Ved å utvide perspektivet kan vi også trekke inn barnevernets posisjonering av foreldrene som mislykket i forståelsen av hvorfor dem går i selvforsvar. Når barnevernet posisjonerer foreldrene som en moralsk feil, kan det tenkes at deres frykt for å bli dømt av andre forsterkes. Dette perspektivet kommer også frem i Syrstad & Slettebø (2019, s. 106) hvor det konkluderes med at foreldrene trolig ikke hadde hatt behov for å gå i selvforsvar dersom de hadde fått muligheten til å være noe annet enn en mislykket forelder.

Det kan stilles spørsmålsteget ved om foreldrene hadde reagert med selvforsvar dersom de hadde blitt møtt med anerkjennelse av barnevernet. Hvis foreldres selvforsvar er forårsaket av

frykten for å bli sett på som mislykket, kan det tenkes at barnevernets anerkjennelse kunne hindret foreldrene i å gå i selvforsvar. Et motargument kan være at foreldrene hadde kjent på denne frykten uavhengig av barnevernets anerkjennelse, fordi foreldrenes frykt for å bli sett som mislykket, ikke bare er knyttet til barnevernet, men også samfunnet for øvrig. Til tross for at barnevernet innehar mye makt, vil foreldrene også ha behov for å få anerkjennelse i de nære relasjonene, slik vi har sett i Honneth's kjærlighetssfære.

5.2.2 Mislykket i lys av anerkjennelsesteori

Å bli anerkjent er et iboende behov hos oss mennesker og en forutsetning for å utvikle selvtillit, selvrespekt og selvverd (Honneth, 2008). Det samme gjelder derfor for foreldre i møte med barnevernet etter en omsorgsovertakelse. Den formen for anerkjennelse som gjør seg gjeldende her er i hovedsak den formen for anerkjennelse som omtales som sosial verdsetting. Foreldre har, på lik linje som alle mennesker, behov for å bli ansett som verdifull for sine unike egenskaper, og som en ressurs for samfunnet. Når man opplever å bli nedverdiggjort eller fornærmet, vil det føre til tap av egen verdsetting og troen på at en har betydning for andre.

Som nevnt tidligere vil det å bli fratatt barna sine bryte med de moralske normene i samfunnet. Vi har også sett at foreldre opplever å bli sett på, og posisjonert, som mislykkede foreldre. I artikkelen til Syrstad & Ness (2020) opplevde foreldrene å bli stemplet som ikke god nok av barnevernet. Videre i artikkelen kom det frem at å bli stemplet som mislykket, eller ikke god nok, førte til at foreldrene selv mistet troen på egne meninger og sin egen dømmekraft (Syrstad & Ness, 2020, s. 464). De mistet altså troen på seg selv. Dette kan forklares som en mangel på anerkjennelse, eller som en krenkelse av den sosiale verdsettelsen. Når man blir sett på som en mislykket forelder, blir man heller ikke anerkjent som en god forelder med gode foreldreegenskaper. En forelder som ikke kan ta vare på barna sine strider som nevnt med de sosiale normene, og egenskapene og bidraget til samfunnet vil derfor ikke bli verdsatt av andre. Dermed fratras foreldrene sin sosiale verdi og man taper sosial verdsetting. Videre vil foreldrene miste troen på egne egenskaper, og føre til at de mister troen på egen dømmekraft, slik vi så i artikkelen til Syrstad & Ness (2020).

Otterlei & Engebretsen (2021) sine beskrivelser av hvordan foreldre opplevde å bli stemplet og stigmatisert av barnevernet kan også ses i lys av anerkjennelsesteori. Mødrene som ble

intervjuet i artikkelen beskriver opplevelser som skam og stigmatisering ved å bli sett på som dårlige mødre av barnevernet (Otterlei & Engebretsen, 2021, s. 14). På grunn av høye sosiale forventninger til morsrollen, opplevde de posisjonen som dårlige mødre av barnevernet som en omfattende trussel for deres identitet (Otterlei & Engebretsen, 2021, s. 14). Vi har tidligere sett hvordan anerkjennelse er tett knyttet til vår identitetsutvikling og hvilke konsekvenser slik tap av anerkjennelse kan føre med seg. Mødrenes beskrivelser kan dermed ses som manglende anerkjennelse fra barnevernet.

Foreldres opplevelser av å bli stemplet kan også forstås som mangel på rettslig anerkjennelse. Som tidligere vist opplever foreldrene å bli dehumanisert og sammenlignet med monstre og dyr. Et annet intervjuobjekt i Otterlei & Engebretsen (2021, s. 9) sammenlignet den inhumane behandlingen fra barnevernet med jødeforfølgelsen. Den rettslige anerkjennelsen innebærer å bli behandlet på lik linje med andre medlemmer av samfunnet. Personer eller grupper som blir nektet sine rettigheter regnes ikke lenger som moralsk likeverdige, noe som fører til tap av sin selvrespekt. Forfølgelsen av jøder kan ses å være en krenkelse i den rettslige sfæren fordi de ikke ble behandlet på lik linje som andre medlemmer av samfunnet. Når foreldrene trekker linjer med å bli behandlet på lik linje som jødene, kan det gi et bilde av at de ikke føler seg rettslig anerkjent.

5. 3 Foreldrene forstår ikke hvorfor

En av de mest sentrale opplevelsene foreldrene hadde i møte med barnevernet etter en omsorgsovertakelse var at de ikke forsto hvorfor barnevernet hadde fratatt barna deres. Tittelen til Syrstad & Slettebø (2019): «To understand the incomprehensible», er med på å beskrive at foreldrene hadde utfordringer med å forstå hvorfor omsorgsovertakelsen fant sted. Også Syrstad & Ness (2020) og Otterlei & Engebretsen (2021) beskriver intervjuobjektene vansker med å forstå nettopp dette. For å drøfte foreldrenes opplevelser med å ikke forstå skal jeg trekke inn teorier som blant annet sosialkonstruksjonisme og moralsk feil.

5.3.1 Ulik forståelse av virkeligheten

Sosialkonstruksjonismen kan bidra til å forstå hvordan mennesker handler ut fra egen virkelighet (Røkenes & Hanssen, 2012). Den kan dermed også bidra til å forstå foreldrenes opplevelser av oppfølgingen de får fra barnevernet etter en omsorgsovertakelse. Fra et sosialkonstruksjonistisk ståsted er menneskers virkelighet skapt gjennom opplevelser, følelser,

ideer og erfaringer de har fått gjennom livet (Røkenes & Hanssen, 2012). Basert på dette vil foreldrene som har blitt intervjuet i de ulike artiklene handle og forstå virkeligheten basert på tidligere erfaringer og forforståelse. Dermed kan også deres virkelighet være svært ulik den virkeligheten og de diskursene barnevernet representerer.

I Syrstad & Slettebø (2019, s. 105) hadde flere av foreldrene vanskeligheter med å forstå moralske standarder fordi de hadde levd et liv utenfor sosialt etablerte verdier og normer. Deres virkelighetsforståelse kan dermed ses å være ulik fra de diskursene og den virkeligheten som er akseptert av samfunnet forøvrig. Det ene intervjuobjektet beskrev det slik: «I do not know what I have done wrong ... but I know that I have not done anything. I have not hit, not hurt the child» (Otterlei & Engebretsen, 2021, s. 9). Også i Syrstad & Ness (2020) uttrykte flere av foreldrene at de hadde problemer med å forstå hvorfor de hadde blitt fratatt barna deres. Historiene de fortalte om hvorfor barna var blitt plassert kunne regnes som «svært usannsynlige» (Syrstad & Ness, 2020, s. 463). Videre i artikkelen kommer det frem at fordi de ikke delte den samme virkelighetsforståelsen, ble det utfordrende for foreldrene å forstå årsaken bak plasseringen (Syrstad & Ness, 2020). Dette underbygger også påstanden til Berger & Luckmann (1966) om at det kan være vanskelig å forstå et samfunn man selv ikke er en del av.

Sosialkonstruksjonisme kan også bidra til å forstå hvordan foreldrenes manglende forståelse kan føre til avmakt i møte med barnevernet. Følelsen av avmakt så ut til å bli sterkere når foreldrene beskrev hvordan de ikke forsto hvorfor barna deres var plassert (Syrstad & Ness, 2020). Tidligere har vi sett hvordan avmakt blant annet kan forstås ved at man har behov man ikke får dekket. Her, derimot, kan avmakt forstås som en følelse basert på manglende meningssammenheng. Å forstå samfunnets normer og regler gjør det lettere å oppfatte samfunnet som meningsfullt. På motsatt side vil det være vanskelig å finne mening dersom egen virkelighet strider med den virkeligheten som samfunnet representerer (Syrstad, 2020). Dette kan dermed bidra i forståelsen av at maktesløsheten ble sterkere når de ikke forsto hvorfor barna var plassert, fordi de ikke delte de samme normene og verdiene som lå til grunn for plasseringen.

5.3.2 «It might be that I don't want to understand»

Man kan også forklare foreldrenes manglende forståelse for plasseringen som en måte å unngå, rømme eller skjule normbruddet som ligger bak det å få barna plassert bort. Det ene

intervjuobjektet i Syrstad & Slettebø (2019, s. 104) sier: «It might be that I don't want to understand, because it hurts ...». Et annet intervjuobjekt i Syrstad & Ness (2020) beskriver hvordan deres manglende forståelse kunne handle om å beskytte seg selv, fordi forståelse ville åpnet døren til angst. Forelderens beskrivelser kan forstås som en måte å gå i selvforsvar. Altså å gjemme, skjule eller rømme fra smerten og angsten som forståelsen bringer med seg. En måte å tolke dette på er at dersom foreldrene forstår, må de også erkjenne at de har gjort en moralsk feil, noe som fører med seg smerte og angst. I stedet for å erkjenne den moralske feilen reagerer de med manglende forståelse for hvorfor de har blitt fratatt barna sine.

Syrstad & Slettebø (2019) går inn på hvordan manglende forståelse kan være en reaksjon på det å bli stemplet som en «uaktsom» og «voldelig» forelder. Her vil, slik vi har sett tidligere, frykten for fordømmelse, altså frykten for å bli stemplet som «uaktsom» eller «voldelig» kunne få foreldrene til å reagere med selvforsvar. Dette kan vi si fordi å være en voldelig eller uaktsom forelder på mange måter kan ses som umoralsk. Dermed vil foreldrene kunne reagere med manglende forståelse for plasseringen i frykt for å bli dømt av andre. Vi har derfor sett at foreldrenes manglende forståelse både kan være en måte å slippe å erkjenne seg selv som en mislykket forelder, men også som selvforsvar på bakgrunn av frykt for å bli stemplet som en mislykket forelder.

Sett i lys av Gausel & Leach (2011) kan det stilles spørsmåtegnl ved om foreldrene hadde hatt bedre opplevelser av oppfølgingen med en omsorgsovertakelse dersom de hadde erkjent den moralske feilen, ved å se den som en defekt i seg selv. Dersom foreldrene hadde sett på den moralske feilen som en defekt i seg selv, må de erkjenne at de har gjort noe som strider med samfunnets normer og verdier, og følelser som skyld og skam vil være nærliggende. Selv om en slik erkjennelse vil føre til skam, vil skamfølelsen igjen bidra til at foreldrene ønsker å forbedre seg selv og sin relasjon til andre (Gausel & Leach, 2011). Skammen får dermed en nyttig funksjon ved at den får oss til å handle prososialt. Videre kan det tenkes at dette kan føre med seg et lettere samarbeid for barnevernet fordi foreldrene reagerer med prososial atferd, fremfor å skjule, rømme eller unngå det sosiale normbruddet. Ifølge Gausel & Leach (2011) vil selvforsvar også føre til at man prøver å unngå de som eventuelt fordømmer normbruddet. For videre resonnering vil trolig foreldrenes unngåelse bli forsterket i det foreldrene opplever å bli påtvunget en posisjon som mislykket forelder fordi det gir et tydelig signal fra barnevernet at de fordømmer normbruddet. Deres påtvungne posisjonering av barnevernet setter dem dermed

i en posisjon hvor frykt for fordømmelse blir så nærliggende at det kan tenkes å være vanskelig å reagere på en annen måte enn selvforsvar.

5.3.3 Frykt for å spørre om en forklaring

En av årsakene til at foreldrene ikke forsto hvorfor barna var plassert var fordi de opplevde at barnevernet forventet at de skulle forstå. Dette førte videre til at dem ikke turte å spørre om en forklaring, noe som gjorde dem motløse (Syrstad & Slettebø, 2019, s. 104). Denne motløsheten ble forsterket av at barnevernet brukte komplekst språk og vanskelige begreper (Syrstad & Slettebø, 2019, s. 104). Videre opplevde foreldrene å stå i en posisjon hvor det var vanskelig for dem å spørre om en forklaring fordi barnevernet hadde benyttet begreper som «kognitiv svikt» eller «mangel på kognitiv kapasitet» om dem (Syrstad & Slettebø, 2019, s.104). I forståelsen av foreldrene kan det å ikke spørre om en forklaring ses som en måte å forhindre at barnevernet skal se på dem som kognitivt svake personer. Frykten for å spørre kan også ses i lys av makten som barnevernet innehar. Barnevernet har, som vi har sett tidligere en makt ved at dem er et kontrollorgan. Når barnevernet har makt til å kunne frata dem barna sine, og også til å gi dem tilbake, kan det tenkes at barnevernet får en vesentlig betydning for foreldrene. Barnevernet sin oppfattelse av foreldrene vil derfor kunne prege beslutningene dem skal ta i ulike retninger. Videre kan det derfor tenkes at det blir viktig for foreldrene å ikke bli sett på som kognitiv svak og som dårlige foreldre.

5. Avslutning

I denne litteraturstudien har jeg sett på hvilke opplevelser foreldre har under oppfølgingen fra barnevernet etter en omsorgsovertakelse og prøvd å forstå hvorfor de får disse opplevelsene. Gjennom teorier og forskning har jeg prøvd å belyse ulike sider og forståelser for foreldrenes opplevelser. Studien min viser at det er stor sammenheng mellom opplevelsene på tvers av forskningsfunnene. Felles for alle forskningsfunnene er at foreldrene opplevde å bli sett på som mislykkede, de følte på avmakt og de hadde problemer med å forstå hvorfor de hadde blitt fratatt barna sine.

For å forstå foreldrenes opplevelser under oppfølgingen har jeg drøftet dem i lys av ulike teorier og forskning. Teoriene og forskningen min viser at det kan være flere årsaker til foreldrenes opplevelser under oppfølgingen. Teorien har vist at barnevernets makt, påtvungne posisjoner og at foreldrene har blitt fratatt muligheten til å være foreldre kan forklare hvorfor foreldrene føler avmakt under oppfølgingen med barnevernet. Videre har jeg sett på hvordan foreldrene følte seg mislykket. Det å bli fratatt barna sine strider med de moralske normene, og gjennom teori har vi sett hvordan dette kan føre til selvforsvar, noe som ble en gjentakende reaksjon blant foreldrene i forskningsartiklene. Frykten for å bli sett på som mislykket, ble dermed en måte å forstå selvforsvaret som foreldrene gikk i. Å bli sett på som mislykket gjorde at foreldrene mistet troen på seg selv og i lys av anerkjennelsesteori kunne dette ses som en mangel på sosial verdesettelse fra barnevernet. Det ble også diskutert hvorvidt foreldrene også opplevde krenkelse i den rettslige anerkjennelseprosessen fordi de opplevde å bli dehumanisert, hvor noen også trakk sammenligninger med jødeforfølgelsen. Flere foreldre opplevde også å ikke forstå hvorfor barna var plassert. Det ble trukket frem flere årsaker til deres manglende forståelse, blant annet at foreldre og barnevernet kan ha ulik forståelse av virkeligheten. Dersom foreldrene ikke forstår samfunnet eller virkeligheten som barnevernet representerer kan det også bli utfordrende å skulle forstå handlingene som barnevernet utfører. Videre kan vi se at foreldrenes manglende forståelse kan ha vært selvforsvar, for å slippe å selv erkjenne, eller at andre skal se på en dem som mislykket.

For å konkludere kan vi se at foreldrene føler seg mislykket, de føler på avmakt og de forstår ikke hvorfor de har blitt fratatt omsorgen for barna sine. Videre er det vanskelig å trekke sikre konklusjoner for hvorfor de får disse opplevelsene. Foreldrenes opplevelser kan sies å være komplekse fordi dem kan forstås på ulike måter i lys av ulike perspektiver og teorier.

Avslutningsvis kan manglende anerkjennelse, barnevernets makt, påtvungne posisjoner, selvforsvar og ulike virkelighetsforståelser trekkes frem som elementer i forståelsen av foreldrenes opplevelser under oppfølgingen fra barnevernet etter en omsorgsovertakelse.

6.1 Avsluttende refleksjoner og forslag til videre forskning

Arbeidet med denne litteraturstudien har gitt meg verdifull kunnskap om hvilke opplevelser foreldre har under oppfølgingen med barnevernet etter en omsorgsovertakelse. Foreldrenes opplevelser av å føle seg mislykket, og følelsen av avmakt er beskrivende for foreldrenes sårbare situasjon. Denne kunnskapen anser jeg som viktig for barnevernet når de skal samarbeide med foreldrene etter en omsorgsovertakelse. Oppgaven har vist meg at foreldrenes opplevelser bør være et viktig hensyn når barnevernet følger opp foreldrene. Mine egne refleksjoner er at dersom foreldrene har gode opplevelser med barnevernet vil det styrke deres egen identitet, og at de dermed har bedre forutsetninger for å være gode foreldre. Dette styrker mine innledende tanker om at et godt samarbeid mellom foreldre og barnevernet er viktig både for foreldrene selv og for barna deres.

Til tross for at det fantes noe forskning rundt foreldres opplevelser var det tydelige mangler i forskningen rundt hvordan vi kan forstå deres opplevelser. I denne studien har jeg prøvd å forstå deres opplevelser på bakgrunn av selvvalgt teori, noe som har vist at det finnes flere årsaker til hvorfor de opplever oppfølgingen slik de gjør. Dette viser at det også kan finnes andre forklaringer dersom problemstillingen hadde blitt belyst ved annen teori. Samtidig viser det kompleksiteten med å kunne trekke enkle meningssammenhenger til årsaken bak deres opplevelser. Mitt forslag til videre forskning er å få mer kunnskap om årsakene til foreldrenes opplevelser. Det er da vi faktisk kan si noe om hvordan barnevernet bør arbeide i oppfølgingen av foreldrene.

6. Litteraturliste

* = selvvalgt pensum

Aveyard, H. (2019). Doing a literature review in health and social care: a practical guide (fourth edition.). Open university press. ***224 sider**

Barne- og familiedepartementet. (2009). *Oppfølging av foreldre med barn/ungdom plassert i fosterhjem eller på institusjon*. [Brosjyre].

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/barnevern/q-1157-b-oppfolging-av-foreldre.pdf> ***38 sider**

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet. (2019, 24. september) *Barnevernets ansvar og organisering*.

[https://www.bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/Samarbeid mellom helse og barnevern/Tilbud og tjenester/Barnevernets organisering/](https://www.bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/Samarbeid_mellom_helse_og_barnevern/Tilbud_og_tjenester/Barnevernets_organisering/)

Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester*. (LOV-1992-07-17-100). Lovdata

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>

Berg, G. (2012). Skammens kompass: fire retninger i en skamproduserende tid. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 49(4), 360-364. ***4 sider**

Berger, P. L. & Luckmann, T. (1966). *The Social Construction of Reality*. Penguin Books.

***249 sider**

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS. ***272 sider**.

Ellingsen, I. T. (2007). Å miste omsorgen for sitt barn. *Nordisk sosialt arbeid*, 27(4), 263-275.

<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3037-2007-04-05> ***13 sider**

Falch-Eriksen, A. (2016). *Foreldre som er fratatt omsorgen for sine barn. Familievernets rolle for foreldre i krise, mestring og endring.* (NOVA Rapport 9). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

https://bibliotek.buudir.no/BUF/101/NOVA_R9_16_Foreldre_som_er_fratt_omsorgen_for_sine_barn.pdf *132 sider

Falkum, E., Hytten, K. & Olavesen, B. (2011). Anerkjennelsens psykologi. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 48(11), 1080-1085. [https://psykologtidsskriftet-](https://psykologtidsskriftet.no.ezproxy.uis.no/fagartikkel/2011/11/anerkjennelsens-psykologi)

[no.ezproxy.uis.no/fagartikkel/2011/11/anerkjennelsens-psykologi](https://psykologtidsskriftet.no.ezproxy.uis.no/fagartikkel/2011/11/anerkjennelsens-psykologi) *5 sider

Gausel, N. & Leach, C. W. (2011). Concern for self-image and social image in the management of moral failure: Rethinking shame. *European Journal of Social Psychology*, 41(4), 468–478. <https://doi.org/10.1002/ejsp.803>

Helgesen, A. L. (2017). *Menneskets dimensjoner: Lærebok i psykologi* (3. utg.). Cappelen Damm Akademisk.

Honneth, A. (2008). *Kamp om anerkjennelse: Om de sosiale konfliktenes moralske grammatikk.* Pax Forlag. *248 sider

Lindboe, K. (2012). *Barnevernrett.* (6. utg.). Universitetsforlaget.

NOU 2012:5. (2012). *Bedre beskyttelse av barns utvikling.* Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

https://www.regjeringen.no/contentassets/e212cdbe211d4e699983049c3070870e/no/pdfs/nou_201220120005000dddpdfs.pdf *224 sider

Otterlei, & Engebretsen, E. (2021). Parents at war: A positioning analysis of how parents negotiate their loss after experiencing child removal by the state. *Qualitative Social Work*. 0(0), 1-18. <https://doi.org/10.1177/14733250211048546>

Røkenes, O. H. & Hanssen, P. (2012). *Bære eller bryte: Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker.* (3. utg.). Fagbokforlaget.

Syrstad. (2020). «Å forstå det uforståelige» : Møtet mellom foreldre som er fratatt omsorgen for sine barn, familievernet og barnevernet. VID vitenskapelige høyskole. Diakonhjemmet Oslo. <https://hdl.handle.net/11250/2727063> *120 sider

Syrstad E, Ness O. (2021). «It is not just about doing or saying the right things»: Working systematically with parents whose children are placed in public care. *Journal of Family Therapy*, 43(3), 458-468. <https://doi-org.ezproxy.uis.no/10.1111/1467-6427.12339>

Syrstad, & Slettebø, T. (2020). To understand the incomprehensible: A qualitative study of parents' challenges after child removal and their experiences with support services. *Child & Family Social Work*, 25(1), 100–107. <https://doi.org/10.1111/cfs.12662>

Teigen, K. H. & Kennair, L. E. O. (2019, 4. september). *Skam*. Store norske leksikon. <https://snl.no/skam>

Tjersland, O. A., Engen, G. & Jansen, U. (2013). *Allianser: Verdier, teorier og metoder i miljøorientert terapi med barn og unge*. (2. utg.). Gyldendal Akademisk

Tunestveit, M., Mæhle, M. & Ulvik, O. S. (2021). Deltaking i barnevernet- ein analyse av ungdomar sine forteljingar i lys av posisjoneringsteori. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 2021 (98), 4-19. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2021-01-02> *16 sider

Selvvalgt pensum: 1545 sider.